

Dr Aneta Wnuk

Instytut Transportu Samochodowego w Warszawie

ORCID: 0000-0002-5971-1857

e-mail: aneta.wnuk@its.waw.pl

Nowe kwalifikacje z obszaru motoryzacji zaproponowane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji przez Instytut Transportu Samochodowego

New qualifications in the field of motorization proposed to the Integrated Qualifications Register by Motor Transport Institute

Streszczenie

W 2016 r. weszła w życie ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. Elementem tego systemu jest Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji, w którym znajdują się informacje o kwalifikacjach nadawanych w Polsce przez różne podmioty w wielu dziedzinach, w tym w dziedzinie transportu. Celem artykułu jest przedstawienie ogólnych założeń działania systemu i rejestru oraz zaprezentowanie propozycji nowych kwalifikacji, zgłoszonych przez Instytut Transportu Samochodowego, które mogą przyczynić się do poprawy jakości wybranych obszarów pracy z sektora motoryzacji.

Słowa kluczowe:

Zintegrowany System Kwalifikacji, Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji, kwalifikacja, motoryzacja, Instytut Transportu Samochodowego

Abstract

In 2016, the Integrated Qualifications System Act entered into force. An element of this system is the Integrated Qualifications Register, which contains information about qualifications awarded in Poland, reported by various institutions in many fields, including transport. The article describes the general principles of the system and register, and presents proposals of the new qualifications submitted by Motor Transport Institute, which may contribute to improving the quality of selected field of work in the motorization sector.

Keywords:

Integrated Qualifications System, Integrated Qualifications Register, qualification, motorization, Motor Transport Institute

JEL: I2, J2, J8

Wstęp

Jakość i efektywność są ważnymi pojęciami w obszarze transportu, w tym bezpieczeństwa ruchu drogowego. Skala strat ludzkich i materialnych, wynikających z wypadków drogowych, sprawia, że nie stać nas na działania byle jakie i mało skuteczne. Najbardziej trafna definicja jakości, z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, jest następująca: jakość to sposób myślenia, który powoduje, że stosuje się i bez przerwy poszukuje najlepszych rozwiązań (Kędracka-Feldman, 1999, s. 7). Pojęcie to możemy odnieść do działań bezpośrednio i pośrednio wspierających bezpieczeństwo drogowe.

W krajach rozwiniętych podmioty produkcyjne i usługowe, aby zyskać oraz utrzymać wiarygodność,

wdrażają system zapewniania jakości, który obejmuje strukturę organizacyjną, procedury, podział odpowiedzialności oraz zasoby i działania niezbędne do uzyskania i utrzymania pewności, że dany produkt czy usługa spełnia przyjęte wymagania jakościowe. Dotyczy to także procesu kształcenia (nauczania–uczenia się), będącego systematycznym, planowym, zamierzonym i długotrwałym zbiorem ściśle ze sobą powiązanych dydaktycznych czynności nauczyciela i uczniów, który zmierza do osiągnięcia wcześniej zaplanowanych rezultatów programu nauczania (Okoń, 2016, s. 144).

Dla zapewnienia wysokiej jakości usług w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego duże znaczenie ma wdrażanie norm oraz certyfikatów. Częstym nadużyciem jest wydawanie przez różne instytucje o niepo-

twierdzonych kompetencjach tzw. certyfikatów, będących w istocie zaświadczeniami.

Z pojęciem efektywności najczęściej stykamy się w ekonomii. W odniesieniu do bezpieczeństwa ruchu drogowego pojęcie efektywności ekonomicznej stosowane jest zazwyczaj w analizie kosztów–korzyści (*cost–benefit*), kiedy porównuje się poniesione nakłady z uzyskanymi wynikami. Efektywność w ujęciu pedagogicznym to zgodność wyników z założonymi celami. Porównuje się wówczas poziom osiągnięć uczestników do zakładanych standardów i celów edukacyjnych. Oba te pojęcia są ściśle związane z koncepcją i wdrożeniem w Polsce Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji oraz umieszczonymi w nim kwalifikacjami dotyczącymi również transportu.

Zintegrowany System Kwalifikacji i Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

Uczenie się w celu wykonywania pracy zawodowej jest fragmentem wielopłaszczyznowego uczenia się przez całe życie (*lifelong and lifewide learning*). Uczenie się, aby dobrze wykonywać pracę, jest jednym z najważniejszych zadań edukacyjnych ze względów ekonomicznych, społecznych, psychologicznych.

Na rynku pracy panują obecnie inne trendy niż jeszcze kilka lat temu. Niedobory kadrowe dotyczą pracowników wysoko wykwalifikowanych i niższego szczebla. Braki te mają swoje źródło m.in. w niewystarczającej liczbie wyspecjalizowanych pracowników odpowiadających wymaganiom pracodawcy, do których można zaliczyć doświadczenie zawodowe, specjalistyczne kursy, umiejętności interpersonalne i indywidualne oraz dyspozycyjność.

Luki w kompetencjach czy kwalifikacjach pracowników lub kandydatów na pracowników można

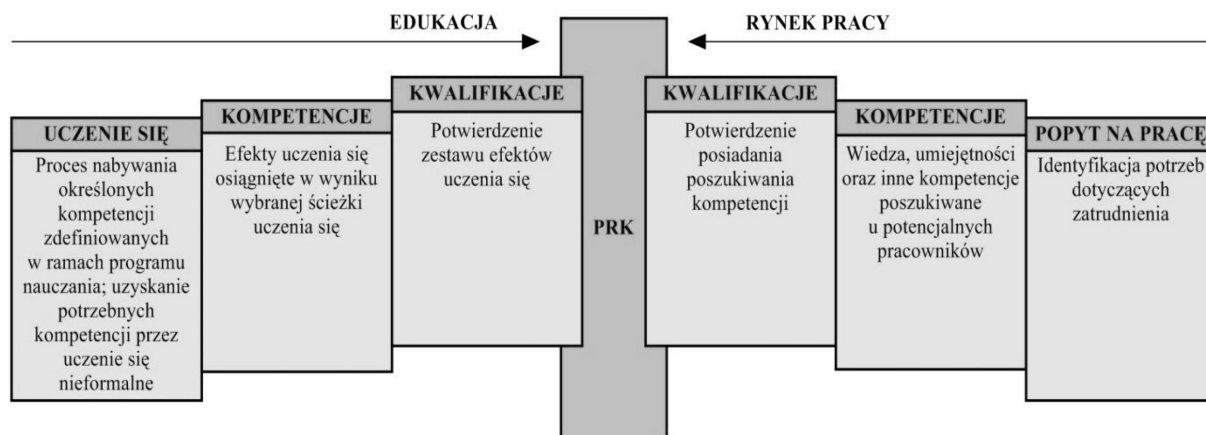
uzupełnić, np. poprzez doskonalenie/dokształcenie, natomiast osoba poszukująca pracy o kompetencjach czy kwalifikacjach szczególnie pożądanых na rynku ma większe szanse na uzyskanie atrakcyjnego zatrudnienia. Rozwiązania wprowadzone przez Zintegrowany System Kwalifikacji to odpowiedź na zmiany na rynku pracy i w gospodarce. Dzięki wprowadzeniu systemu opartego na ramie kwalifikacji powinna wzrosnąć liczba osób zainteresowanych formalnym uznawaniem kompetencji i podnoszeniem kwalifikacji, co może wpłynąć na sytuację zawodową ludzi i ich poczucie bezpieczeństwa w tym zakresie.

Europejska Rama Kwalifikacji (ERK) to przyjęty w Unii Europejskiej układ odniesienia umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach, a Polska Rama Kwalifikacji (PRK) pokazuje wzajemne relacje między kwalifikacjami w kraju. Stanowi opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisanych do krajowego rejestru kwalifikacji (Instytut Technologii Eksploatacji — Państwowy Instytut Badawczy, 2013, s. 60). PRK obejmuje wszystkie aspekty uczenia się we wszystkich kontekstach i wszystkich poziomach. Relacje edukacji i rynku pracy do PRK przedstawia rysunek 1.

Zagadnienie struktury kompetencji było przedmiotem prac i obiektem badań realizowanych w Polsce i w Europie, np. w ramach projektów: Bilans kapitału ludzkiego; Katalizator innowacji — usługi doradcze dla biznesu realizowane w modelu audytu benchmarkowego; Międzynarodowe badanie kompetencji osób dorosłych (International Assessment of Adult Competencies — PIAAC); Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców, a ostatnio — Prowadzenie i rozwój Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (ZRK) realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych.

Rysunek 1

Polska Rama Kwalifikacji z perspektywy podaży i popytu na kwalifikacje

Źródło: opracowanie opisów standardów kompetencji zawodowych na podstawie: Instytut Technologii Eksploatacji — Państwowy Instytut Badawczy, 2013, s. 17.

Przypomnijmy, że 15 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2016 poz. 64). Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK) to zbiór zasad, standardów, funkcji i ról oraz procedur regulujących sposób działania osób i instytucji związanych z nadawaniem kwalifikacji oraz zapewnianiem ich jakości. Definiuje się go również jako rozwiązanie mające na celu podniesienie poziomu kapitału ludzkiego w Polsce poprzez opisanie, uporządkowanie i zebranie różnych kwalifikacji w jednym miejscu katalogu — Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji. ZSK zapewnia jakość kwalifikacji dzięki opracowaniu zasad i standardów potwierdzania kwalifikacji. Ponadto ułatwia potencjalnym pracownikom poświadczanie posiadanych kompetencji, zwiększa szansę zdobycia pracy w kraju i za granicą, a także pomaga pracodawcom rozpoznać wartość pracownika i inwestować w jego rozwój zawodowy.

Artykuł 2 pkt 8 tej ustawy określa kwalifikację jako zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. Kwalifikacja to najkrócej zestaw efektów uczenia się zgodnych z ustalonymi standardami, których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną instytucję (Sławiński, 2016, s. 25)¹.

W dokumentach Unii Europejskiej, np. w „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, ale i wcześniejszych, podkreśla się rozwój oparty na innowacyjności i wysokim zatrudnieniu, w tym poprzez promowanie mobilności ludzi na rynkach pracy i zachęcanie ich do zdobywania nowych umiejętności. Mając to na uwadze, Polska opracowywała koncepcję modernizacji systemu kwalifikacji w nawiązaniu do ramy kwalifikacji już od 2008 r. Prace nad systemem w Polsce prowadzono we współpracy z partnerami społecznymi, tj. przedstawicielami pracodawców, związków zawodowych, organizacji branżowych, organizacji pozarządowych, instytucji edukacyjnych i naukowo-badawczych oraz firm szkoleniowych.

Koncepcja integracji systemu kwalifikacji uwzględnia polskie osiągnięcia i uwarunkowania, a jednocześnie korzysta z zagranicznych dobrych praktyk. Ta modernizacja ma służyć realizacji polityki na rzecz uczenia się przez całe życie, która odpowiada na potrzeby współczesnej gospodarki. Obecnie zmiany te są tak dynamiczne, że trudno jest sobie wyobrazić pracę tylko w jednym, raz wyuczonym, zawodzie, a tym bardziej bez nabywania nowej wiedzy i umiejętności.

Wiosną 2015 r. założenia do ustawy o ZSK zostały przyjęte przez Radę Ministrów. W ustawie okre-

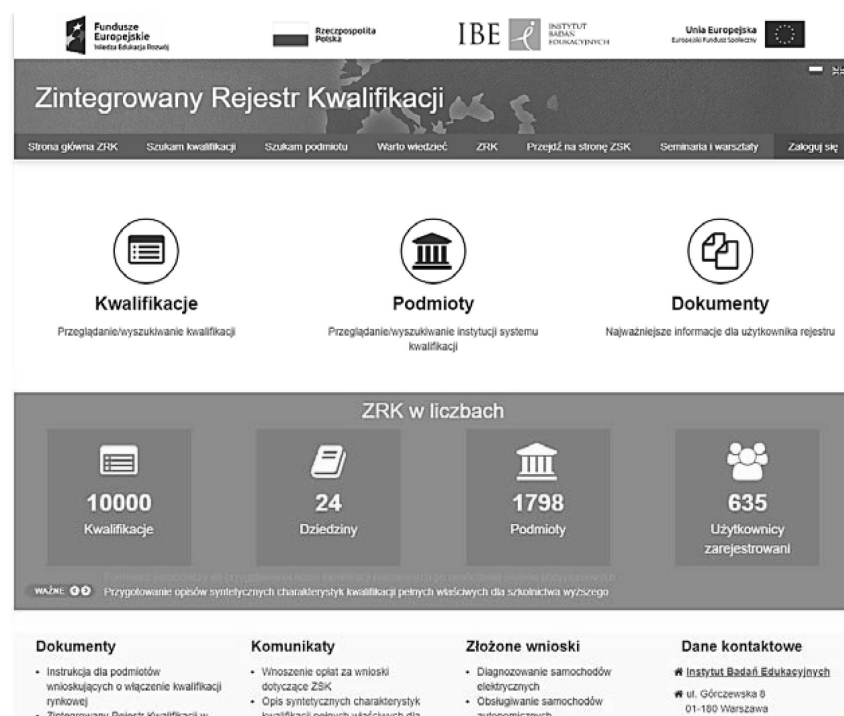
ślono, że głównymi instrumentami integracji systemu kwalifikacji w Polsce będą: Polska Rama Kwalifikacji (PRK), zasady dotyczące zapewniania jakości nadawania kwalifikacji, walidacji oraz przenoszenia i akumulowania osiągnięć. Ustawa wymusiła konieczność spełnienia standardów dotyczących jakości kwalifikacji, które będą włączone do zintegrowanego systemu, ponieważ obecnie tylko nieliczne z tych nadawanych poza oświatą i szkolnictwem wyższym je spełniają. Nową procedurą przewidzianą w ustawie jest przypisywanie poziomu PRK do kwalifikacji. Dla potrzeb ZSK nie tworzy się nowych instytucji, ZSK nie ingeruje w systemy oświaty i szkolnictwa wyższego, nie ogranicza kompetencji ministrów (zwiększa ich wpływ na jakość kwalifikacji), nie wymaga też wysokich nakładów, a umożliwia elastyczność rozwiązań. W ustawie o ZSK znajdują się przepisy ustanawiające funkcję ministra koordynatora ZSK, którym jest minister właściwy ds. oświaty i wychowania. Działa przy nim Rada Interesariuszy ZSK jako organ opiniotwórczo-doradczy. Do zadań Rady należy wspieranie ministra koordynatora w zapewnianiu spójności i porównywalności funkcjonujących w ramach ZSK rozwiązań.

Jak wspomniano wyżej, Zintegrowany System Kwalifikacji dotyczy osób, którym bliska jest idea uczenia się przez całe życie oraz rozwijania się, przygotowywania i przystosowywania się do funkcjonowania na nowych rynkach pracy. Znaczenie mają tu konkretne efekty uczenia się — wiedza, umiejętności i kompetencje oraz ich zastosowanie. W Polsce kwalifikacje są nadawane w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego, ale też przez inne podmioty na podstawie różnych przepisów oraz poza nimi. Poza kwalifikacjami nadawanymi w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego pozostałe charakteryzują się różnorodnością i niespójnością rozwiązań prawno-organizacyjnych. Korzyści wdrożenia ZSK dla obywateli są następujące:

- możliwość porównania i ocenienia certyfikatów i dyplomów, planowania podnoszenia kwalifikacji i rozwoju kariery zawodowej;
 - pomoc w wyborze szkoły, uczelni oraz form doskonalenia kwalifikacji;
 - uznawanie kompetencji zdobytych w ramach edukacji pozaformalnej i nieformalnego uczenia się (np. w toku pracy zawodowej);
 - możliwość uczenia się w różny sposób;
 - ułatwienie zdobywania nowych zawodów i kwalifikacji na styku różnych branż;
 - umożliwienie prezentowania kwalifikacji w sposób bardziej zrozumiały dla pracodawców na rynku pracy polskim i zagranicznym.
- Wdrożenie ZSK niesie także korzyści dla pracodawców, takie jak:
- umożliwienie lepszej identyfikacji kwalifikacji istotnych z punktu widzenia prowadzonej działalności;

Rysunek 2

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji

Źródło: rejestr.kwalifikacje.gov.pl (20.11.2019).

- ułatwienie doboru wykwalifikowanych kadr, pomoc w ocenie ich rzeczywistych kompetencji i ograniczenie błędów w rekrutacji;
- wspieranie rozwoju zawodowego pracowników, ograniczenie liczby błędnych decyzji dzięki dostępności informacji o tym, jakie kompetencje wiąże się z uzyskaniem przez pracownika nowej kwalifikacji;
- zwiększenie szans na zamówienia z europejskiego rynku².

W ZSK zastosowano następujące rozwiązania systemowe (Sławiński, 2016a):

- kwalifikacja włączona do ZSK jest wpisana do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (ZRK);
- kwalifikacja włączona do ZSK jest opisana w określony sposób i ma przypisany poziom PRK (Polskiej Ramy Kwalifikacji), który wynika z porównania wymagań dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów w PRK;
- kwalifikację włączoną do ZSK można nadać tylko na podstawie pozytywnego wyniku walidacji;
- kwalifikację włączoną do ZSK mogą nadać tylko instytucje uprawnione przez właściwego ministra lub na podstawie przepisów prawa;
- każda instytucja certyfikująca kwalifikacje włączone do ZSK jest objęta wewnętrznym i zewnętrznym systemem zapewniania jakości;
- ministrowie sprawują nadzór nad jakością nadawania kwalifikacji w należących do ich zakresu odpowiedzialności działach administracji rządowej;

- funkcjonowanie ZSK jest koordynowane przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania.

Informacje o kwalifikacjach nadawanych w Polsce znajdują się w publicznym Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), funkcjonującym w systemie teleinformatycznym. ZRK jest rejestrem jawnym, gromadzone w nim informacje o kwalifikacjach są powszechnie dostępne za pośrednictwem portalu internetowego. Rejestr uruchomiono w 2015 r. Jego funkcjonowanie jest uregulowane przepisami wyżej wymienionej ustawy, a za jego działanie odpowiada koordynator — minister właściwy ds. oświaty i wychowania. ZRK jest prowadzony przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE). Na rysunku 2 przedstawiono wygląd strony startowej Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

W ZRK znajdują się trzy rodzaje kwalifikacji:

1. Nadawane w oświacie oraz w szkolnictwie wyższym na podstawie ustaw regulujących działania systemu oświaty oraz systemu szkolnictwa wyższego i włączone do ZSK z mocy ustawy; są to kwalifikacje pełne i częściowe (wyodrębnione w zawodach szkolnych).
2. „Uregulowane” — nadawane na podstawie innych przepisów prawa (poza formalną edukacją); ustawa nałożyła na ministrów obowiązek przeglądu kwalifikacji uregulowanych, należących do ich działów administracji rządowej w celu ustalenia, które z nich powinny być włączone do systemu; są to kwalifikacje częściowe.

3. „Rynkowe” — nadawane bez podstawy w przepisach prawa; są to wyłącznie kwalifikacje cząstkowe.

ZRK zawiera też informacje o instytucjach odpowiedzialnych za potwierdzanie zdobytych kwalifikacji. Aby kwalifikacja rynkowa mogła pojawić się w ZRK, musi przejść proces weryfikacji określony w ustawie o ZSK i otrzymać poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji. Obecność kwalifikacji w rejestrze oznacza, że jej wiarygodność i jakość została potwierdzona przez władze publiczne, a dzięki przypisaniu jej poziomu PRK można ją porównać z Europejską Ramą Kwalifikacji. Wprowadzenie ZSK sprawia, że dyplomy i certyfikaty będą porównywalne w Polsce i za granicą; wzmocni to również jakość kursów i szkoleń.

O włączeniu do ZSK kwalifikacji uregulowanych oraz kwalifikacji rynkowych, należących do określonego działu administracji rządowej, decyduje minister odpowiedzialny za dany dział. W ustawie są przepisy określające sposób włączania kwalifikacji uregulowanych i rynkowych do tego systemu, jak również przepisy na okres przejściowy, umożliwiające szybkie włączenie do ZSK kwalifikacji uregulowanych, które istniały przed wejściem w życie ustawy.

Przygotowując ustawowe standardy opisywania kwalifikacji w ZSK, przyjęto założenie, że mają one

obejmować informacje, które są ważne zarówno dla osób zamierzających nabywać kwalifikacje, jak i dla instytucji walidujących i certyfikujących, a także z punktu widzenia rządu odpowiedzialnego za prowadzenie polityki rozwoju. Najważniejszą częścią opisu kwalifikacji jest przedstawienie efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji. Zgodnie z ustawą wymagane dla danej kwalifikacji efekty uczenia się mają być przedstawiane w trzech częściach, które powinny się wzajemnie dopełniać. W opisie muszą się także znaleźć wymagania dotyczące walidacji, które mają kluczowe znaczenie dla zapewniania jakości i porównywalności kwalifikacji nadawanych przez różne instytucje.

Uprawnienia do certyfikowania albo wynikają wprost z przepisów prawa, albo są nadane przez ministra właściwego dla danej kwalifikacji zgodnie z przepisami ustawy o ZSK. Kwalifikacje nadaje się wyłącznie na podstawie pozytywnego wyniku walidacji wymaganych dla danej kwalifikacji efektów uczenia się. Ustawa o ZSK zawiera przepisy umożliwiające akumulowanie i przeniesienie osiągnięć.

Ustawa o ZSK stanowi, że walidacja i certyfikowanie (w każdej instytucji) muszą być objęte wewnętrznym i zewnętrznym systemem zapewniania jakości. Według przepisów nadzór nad walidacją i certyfikowaniem kwalifikacji uregulowanych i rynkowych włą-

Tablica 1

Etapy włączania kwalifikacji rynkowej do ZSK

Etap I. Ocena formalna wniosku	
Zainteresowany podmiot opracowuje kwalifikację i składa wniosek o jej włączenie do ZSK za pośrednictwem portalu ZSK. Instytut Badań Edukacyjnych (IBE) ocenia formalnie, wzywa do uzupełnienia braków, wspiera w ustaleniu właściwego ministra. Poprawny formalnie wniosek IBE przesyła elektronicznie do właściwego ministra. W przypadku nieusunięcia braków wnioskowi nie nadaje się dalszego biegu.	
Etap II. Konsultacje, ocena merytoryczna i rozstrzygnięcie włączenia do ZSK	
<p>Krok 1 — minister przeprowadza konsultacje wniosku w środowisku.</p> <p>Krok 2 — minister występuje o opinię specjalistów na temat celowości włączenia kwalifikacji do ZSK.</p> <p>Krok 3 — minister ocenia wniosek.</p> <p>Krok 4 — minister rozstrzyga o włączeniu kwalifikacji do ZSK.</p> <p>Delegowanie uprawnień — do rozpatrzenia wniosku minister może upoważnić:</p> <ul style="list-style-type: none"> — organ lub kierownika jednostki organizacyjnej podległej mu lub przez niego nadzorowanej, — organ samorządu zawodowego lub organ organizacji gospodarczej. <p>Upoważnienia dokonuje się w drodze rozporządzenia.</p>	
Etap III. Przypisanie poziomu PRK i włączenie kwalifikacji do ZSK	
<p>Krok 5 — minister przypisuje poziom PRK.</p> <p>Krok 6 — minister przekazuje rekomendację Radzie Interesariuszy ZSK do zaopiniowania.</p> <p>Krok 7 — minister przypisuje poziom PRK i włącza kwalifikację do ZSK.</p> <p>Minister przypisuje poziom PRK do danej kwalifikacji zgodnie z treścią rekomendacji i włącza kwalifikację do ZSK w drodze obwieszczenia. Minister publikuje obwieszczenie w Monitorze Polskim.</p> <p>Kwalifikacja zyskuje status kwalifikacji włączonej do ZSK.</p> <p>Kwalifikacja uzyska status kwalifikacji funkcjonującej w ZSK po nadaniu uprawnień instytucji certyfikującej (IC) i po podpisaniu umowy przez ministra właściwego z podmiotem zewnętrznego zapewniania jakości (PZZJ).</p> <p>Po zamieszczeniu obwieszczenia minister przekazuje do podmiotu prowadzącego ZRK informację o włączeniu danej kwalifikacji do ZSK wraz z informacjami o kwalifikacji.</p>	

Źródło: opracowanie własne.

czonych do ZSK sprawują ministrowie. Procedura włączająca kwalifikację do ZRK jest kilkietapowa. Na każdy etap składa się kilka kroków. Wszystko to służy wyeliminowaniu błędów i opracowaniu jak najlepszego rozwiązania. Procedurę włączania kwalifikacji rynkowej do ZSK przedstawiono w tablicy 1.

Kwalifikacje zaproponowane przez Instytut Transportu Samochodowego

Kwalifikacje opracowane w Instytucie Transportu Samochodowego wpisują się w koncepcję uczenia się przez całe życie i odpowiadają na potrzeby rynku pracy. Pierwszy wniosek o włączenie nowej kwalifikacji do ZRK Instytut Transportu Samochodowego złożył w sierpniu 2018 r. Dotyczył on kwalifikacji pod nazwą: „Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego” (skrótowa nazwa — „trener brd”), która obecnie jest na II etapie procedury włączającej (stan na październik 2020 r.). W związku z tym, że duży obszar tej kwalifikacji dotyczy edukacji, minister infrastruktury, w wyniku merytorycznej analizy wniosku uznał, że nie jest właściwy do jego rozpatrzenia. Wskazał, że właściwym resortem do rozpatrzenia włączenia tej kwalifikacji rynkowej jest Ministerstwo Edukacji Narodowej.

W 2019 r. Instytut Transportu Samochodowego opracował 10 opisów innowacyjnych kwalifikacji rynkowych wraz z narzędziami walidacji oraz rozwiązaniami w obszarze wewnętrznego systemu zapewniania jakości nadawania kwalifikacji z sektora motoryzacji dla Instytutu Badań Edukacyjnych. Kwalifikacje opracowano zgodnie z obowiązującą metodyką i wytycznymi IBE.

Opracowane kwalifikacje w ostatecznej formie przybrały następujące nazwy:

1. Organizowanie pomocy w zakresie mobilności w oparciu o zidentyfikowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami.
2. Planowanie produkcji tablic rejestracyjnych.
3. Serwisowanie kół pojazdów samochodowych.
4. Obsługiwanie samochodu autonomicznego.
5. Diagnostowanie samochodów za pośrednictwem układu OBD (*On-board diagnostics*).
6. Kontrolowanie jakości specjalnych płynów samochodowych w warunkach eksploatacyjnych.
7. Szacowanie kosztów jednostkowych przewozów ładunków transportem samochodowym.
8. Rozliczanie i dokumentowanie czasu pracy kierowcy.
9. Kupowanie usług badawczych dla branży motoryzacyjnej.
10. Diagnostowanie samochodów elektrycznych.

Do każdej z powyższych kwalifikacji opracowano schematy i próbki narzędzi walidacji, jak również wewnętrzny system zapewniania jakości.

W procesie oceny kwalifikacji w dziedzinie transportu Instytut Badań Edukacyjnych stosuje następującą definicję:

- **Sektor motoryzacji IBE** ujmuje jako ogół działań związanych z produkcją, sprzedażą, eksploatacją i pozostałymi usługami świadczonymi w obszarze pojazdów samochodowych, autobusów, motocykli, naczep i przyczep oraz innych środków transportu z uwzględnieniem różnych napędów (kody PKD: C.29, G.45 oraz C.27.11, C.27.12, C.27.20, C.27.90 wraz z produkcją e-busów oraz samochodów elektrycznych).
- **Walidację IBE** określa jako sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
- **Wewnętrzne zapewnianie jakości IBE** rozumie jako monitorowanie i okresową ewaluację czynności związanych z nadawaniem kwalifikacji, wykonywane przez instytucję certyfikującą. Obowiązek posiadania przez każdą instytucję certyfikującą wewnętrzny system zapewniania jakości został wprowadzony ustawą o ZSK. Wewnętrzne zapewnianie jakości wzmacnia samokontrolę instytucji certyfikującej w toku nadawania kwalifikacji, służy również doskonaleniu mechanizmów wpływających na jakość nadawanych kwalifikacji (Ślawiński, 2016).

W opracowaniu opisów kwalifikacji uczestniczyły zespoły reprezentujące następujące zakłady Instytutu Transportu Samochodowego: Centrum Badań Materiałowych, Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Centrum Ochrony Środowiska, Zakład Badań Ekonomicznych, Zakład Certyfikacji, Normalizacji i Jakości, Zakład Procesów Diagnostyczno-Obługowych.

Formularze dla zaproponowanych kwalifikacji są umieszczone w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (rysunek 3). Każda z wymienionych jest kwalifikacją cząstkową i dotyczy wielu zakresów związanych z szeroko rozumianą motoryzacją, funkcjonujących w praktyce, które nie zostały dotychczas opisane i uregulowane.

Wymienione propozycje kwalifikacji są obecnie w końcowej fazie etapu I (stan na październik 2020 r.). W związku z tym podczas kolejnych etapów oceny ich zawartość merytoryczna i formalna może ulec zmianie.

Podsumowanie

Powołanie Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji jest korzystne zarówno dla pracodawców, jak i dla obywateli. Pozwala bowiem zapoznać się osobom szukającym zatrudnienia, chcącym się również przekwalifikować, z możliwościami zdobywania nowych kwalifikacji. Umożliwia poprawę jakości i pogłębiania już posiadanych kwalifikacji, a także zapoznanie się z oczekiwa-

Rysunek 3

Przykładowe formularze dla kwalifikacji zaproponowanych przez Instytut Transportu Samochodowego umieszczonych w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji

#	Typ formularza	Nazwa kwalifikacji	Status	Od dnia	Przypisany do
1	Wniosek o włączenie kwalifikacji do ZSK	Obsługiwanie samochodów autonomicznych	Poprawny	2019-11-12 08:34:09	Ministerstwo Infrastruktury
2	Wniosek o włączenie kwalifikacji do ZSK	Diagnostowanie samochodów elektrycznych	Poprawny	2019-11-07 10:28:33	Ministerstwo Infrastruktury
3	Wniosek o włączenie kwalifikacji do ZSK	Kupowanie usług badawczych dla branży motoryzacyjnej	Poprawny	2019-11-06 15:43:23	Ministerstwo Infrastruktury

Źródło: rejestr.kwalifikacje.gov.pl (20.11.2019).

niami, jakie stawiają przez kandydatami zmieniający się rynek pracy i pracodawcy. Zapewnia również większą konkurencyjność na rynku wobec osób, które w sensie zawodowym się „nie rozwijają”. Dla pracodawców jest to możliwość zaprezentowania swoich oczekiwań wobec poszukiwanych pracowników dotyczących ich wiedzy i konkretnych umiejętności. Zdo-

bywanie określonej kwalifikacji ma dać pewność, że zarówno osoba ją posiadająca, jak i podmiot certyfikujący, spełniają wyznaczone standardy. Jest to szczególnie ważne w obszarach obejmujących zagadnienia związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem obywateli, do których z pewnością należy transport, w tym zwłaszcza motoryzacja.

Przypisy/Notes

¹ Zob. także: www.kwalifikacje.gov.pl/podstawowe-pojecia (20.11.2019).

² Zob. www.kwalifikacje.gov.pl/download/prezentacja_zsk.pdf (20.11.2019).

Bibliografia/References

- Blikle, A. (2014). *Doktryna jakości. Rzecz o skutecznym zarządzaniu*. Gliwice: Helion.
- Bugdol, M., Jedynak, P. (2012). *Współczesne systemy zarządzania. Jakość, bezpieczeństwo, ryzyko*. Gliwice: Helion.
- Instytut Technologii Eksploatacji — Państwowy Instytut Badawczy (2013). Opracowanie opisów standardów kompetencji zawodowych. Projekt B2.2. Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców. Materiały szkoleniowe — instruktażowe, Ośrodek Pedagogiki Pracy Innowacyjnej Gospodarki ITS-PIB, Radom.
- Karaszewski R. (2001). *TQM teoria i praktyka*. Toruń: Dom Organizatora.
- Kędracka-Feldman, E. (1999). *Jakość w szkolnictwie zawodowym*. Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Pracownia Edukacji Zawodowej.
- Okoń, W. (2016). *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Warszawa: Wydawnictwo Żak.
- Sławiński, S. (2016a). *Omówienie zasadniczych rozwiązań systemowych w ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji*. www.kwalifikacje.gov.pl/download/Omowienie_zasadniczych_rozwiazan_w_ustawie_ZSK_o.pdf (20.11.2019).
- Sławiński, S. (2016b). *Słownik Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Ustawa z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2016 poz. 64).
- Urbaniak, M. (2004). *Zarządzanie Jakością teoria i praktyka*. Warszawa: Difin.

Dr Aneta Wnuk

Doktor nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, adiunkt w Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego Instytutu Transportu Samochodowego z kilkunastoletnim stażem. Specjalizuje się w problematyce edukacyjnej (zwłaszcza dzieci i młodzieży) z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Inicjator i realizator ogólnopolskich i unijnych projektów, działań i zajęć dla dzieci i dorosłych z tego zakresu. Autor i współautor wielu publikacji (artykułów, monografii, podręczników) oraz materiałów edukacyjnych.

Dr Aneta Wnuk

PhD of social sciences in the discipline of pedagogy, assistant professor of the Road Traffic Safety Center at Motor Transport Institute with several years of experience. Specializes in educational issues (especially children and youth) in the field of road safety. The initiator and implementer of national and EU projects, activities and classes for children and adults on this topic. Author and co-author of many publications (articles, monographs, manuals) and educational materials.